

Vissen in het enquêterecht

Inleiding

Het enquêterecht is geregeld in de artikelen 2:345 e.v. BW en de doeleinden daarvan zijn de sanering en het herstel van gezonde verhoudingen door maatregelen van reorganisatorische aard binnen de onderneming van de betrokken rechtspersoon, opening van zaken en de vaststelling bij wie de verantwoordelijkheid berust voor mogelijk blijvend wanbeleid, en de preventieve werking die van de mogelijkheid van de instelling van een enquête kan uitgaan.¹ Bij de vaststelling van verantwoordelijkheid voor mogelijk blijvend wanbeleid gaat het in de eerste plaats om de verantwoordelijkheid van de te onderscheiden organen van de rechtspersoon, zij het dat het desbetreffende onderzoek niet altijd los kan worden gezien van de individuele verantwoordelijkheid van de personen die het orgaan uitmaken.² Verantwoordelijkheid staat overigens niet gelijk aan aansprakelijkheid.³

Tot voor kort werden enquêtes (onderzoeken naar het beleid en de gang van zaken van een rechtspersoon; art. 2:345 lid 1 BW) die zijn gericht op het verkrijgen van opening van zaken en vaststelling van verantwoordelijkheid voor mogelijk blijvend wanbeleid – ook wel aangeduid als inquisitoire enquêtes⁴ – slechts gelast bij vennootschappen die in faillissement, surseance van betaling of daarmee gelijk te stellen situaties verkeerden,⁵ maar recentelijk ook bij vennootschappen in going concern situaties. Voorbeelden van verzoeken tot dergelijke inquisitoire enquêtes in going concern situaties zijn die tegen Unilever en Ahold.⁶ Ook het – door het Hof Amsterdam (OK) afgewezen – enquêteverzoek tegen Getronics was gericht op het verkrijgen van opening van zaken.⁷

Inquisitoire enquêtes lenen zich voor *fishing expeditions*, oftewel bewijsgaring voor civiele (aansprakelijkheids)pro-

cedures tegen de onderzochte rechtspersoon en/of diens bestuurders en/of commissarissen.⁸ Daarmee hebben degenen aan wie het recht is toegekend om een enquête te verzoeken, een mogelijkheid om op eenvoudige wijze, via een enquête, aan van de rechtspersoon afkomstig bewijs te komen. Hierdoor hebben zij een voorsprong op al degenen aan wie een dergelijk recht niet is toegekend. Daartoe behoren ook de rechtspersoon en/of haar bestuurders en/of commissarissen die geen onderzoek kunnen doen instellen naar de indieners van het enquêteverzoek die hun (potentiële) wederpartijen in een civiele procedure zijn. Waar voor voormeld verschil in bewijspositie ons inziens geen grond bestaat, dient dat verschil ons inziens te worden opgeheven.

In het navolgende zal eerst worden ingegaan op de mogelijkheid die het enquêterecht biedt aan degenen aan wie het recht om een enquête te verzoeken is toegekend, om via een enquête bewijs bij de wederpartij te laten verzamelen voor een civiele (aansprakelijkheids)procedure. Vervolgens zal worden ingegaan op de mogelijkheden die anderen voorafgaande aan of in een civiele (aansprakelijkheids)procedure hebben om bewijs bij de wederpartij te verzamelen. Tot slot stellen we voor om het verschil in bewijspositie tussen degenen die via een enquête bewijs bij de wederpartij kunnen verzamelen en andere partijen, die dat niet kunnen, op te heffen.

Mogelijkheden om via een enquête van de rechtspersoon afkomstig bewijs te vergaren

De artikelen 2:345 lid 2, 346 en 347 BW geven limitatief aan wie bevoegd zijn tot het indienen van een verzoek aan de Ondernemingskamer om een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van een rechtspersoon te gelasten.⁹ Zo bepaalt artikel 2:346 onder b BW voor naamloze en besloten vennootschappen dat houders van (certificaten van) aandelen die hetzij ten minste een tiende gedeelte van het geplaaste kapitaal of een nominale waarde van ten minste € 225.000 vertegenwoordigen, een enquêteverzoek kunnen doen.

De drempel om een enquête uit te lokken is laag. Weliswaar moet de verzoeker schriftelijk van tevoren zijn bezwaren tegen het beleid of de gang van zaken hebben kenbaar gemaakt aan het bestuur en de raad van commissarissen (art. 2:349 BW), maar de Ondernemingskamer past dit vereiste (ons inziens soms te) soepel toe.¹⁰ Dient verzoeker (na

1. Zie HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466, r.o. 4.1.

2. Zie HR 4 juni 1997, NJ 1997, 671, r.o. 4.1.1.

3. Zie HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466, r.o. 5, en HR 4 juni 1997, NJ 1997, 671, r.o. 4.1.3.

4. Zie R.M. Hermans, Het onderzoek in de enquêteprocedure, in: G. van Solinge & M. Holtzer (red.), Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2002-2003, Deventer: Kluwer 2003, p. 116-117.

5. Zie bijv. Hof Amsterdam (OK) 22 december 1983, NJ 1985, 383 en HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466 (Ogem); Hof Amsterdam (OK) 7 januari 1988, NJ 1989, 827 en 7 december 1989, NJ 1990, 242 (Bredero); Hof Amsterdam (OK) 2 januari 1992, NJ 1992, 329 en 17 april 1997, NJ 1997, 672 (Bobel); HR 15 januari 1997, NJ 1997, 368 (Vie d'Or); Hof Amsterdam (OK) 6 januari 1994, NJ 1995, 119 en HR 4 juni 1997, NJ 1997, 671 (Text Lite) en HR 1 februari 2002, NJ 2002, 225 en 226 en 13 september 2002, JOR 2002, 186 (De Vries Robbé). Zie voorts G. van Solinge, Tussen wanbeleid en aansprakelijkheid. Drie Nijmeegse redes. Beschouwingen over financiering, enquêterecht en privatisering, Deventer: Kluwer 1998, p. 46.

6. Hof Amsterdam (OK) 21 december 2004, JOR 2005, 5 (Unilever) en Hof Amsterdam (OK) 6 januari 2005, JOR 2005, 6 (Ahold).

7. Hof Amsterdam (OK) 2 september 2004, JOR 2004, 271 (Getronics).

8. G.J.H. van der Sangen, Het enquêterecht als bron van nieuw ondernemingsrecht? (deel II), Tijdschrift voor Ondernemingsbestuur 2004, p. 89 en 92; Van Solinge 1998, p. 61.

9. HR 1 februari 2002, JOR 2002, 29.

10. Zie P.G.F.A. Geerts, Enkele formele aspecten van het enquêterecht, Deventer: Kluwer 2004, p. 21-47 en R.M. Hermans, De voorfase van de enquêteprocedure, Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2003-2004, Deventer: Kluwer 2004, p. 267 e.v.

gemaakt bezwaar) een enquêteverzoek in, dan behoeft de verzoeker slechts aannemelijk te maken dat er gegronde redenen zijn om aan een juist beleid te twijfelen (art. 2:350 lid 1 BW). Is de Ondernemingskamer van oordeel dat dergelijke redenen bestaan, dan pleegt zij van haar discretionaire bevoegdheid ex artikel 2:345 lid 1 BW om al dan niet een enquête te gelasten aldus gebruik te maken dat zij een enquête gelast. De Ondernemingskamer kan het onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van de rechtspersoon naar omvang en/of tijdvak beperken, maar in de praktijk pleegt de Ondernemingskamer het onderzoek veelal slechts naar tijdvak te beperken en niet naar omvang, zelfs niet als partijen geen in omvang onbeperkt onderzoek hadden gevraagd.¹¹

De door de Ondernemingskamer benoemde personen zijn op grond van artikel 2:351 lid 1 BW gerechtigd tot raadpleging van de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de rechtspersoon waarvan zij kennisneming tot een juiste vervulling van hun taak nodig achten. De bezittingen van de rechtspersoon moeten hun desverlangd worden getoond. De bestuurders, commissarissen (zo die er zijn) en werknemers van de rechtspersoon zijn verplicht desgevraagd alle inlichtingen te verschaffen die nodig zijn voor de uitvoering van het onderzoek. Hetzelfde geldt voor hen die bestuurders, commissarissen en werknemers van de rechtspersoon waren gedurende het tijdvak waarover het onderzoek zich uitstrekt (art. 2:351 lid 1 BW). Indien de Ondernemingskamer de onderzoekers daartoe op hun verzoek heeft gemachtigd, geldt het voorafgaande ook ten aanzien van nauw met de onderzochte rechtspersoon verbonden rechtspersonen, zoals dochtervennootschappen (art. 2:351 lid 2 BW). Weigert de rechtspersoon om de onderzoekers de bezittingen te tonen dan wel de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers te laten raadplegen, dan geeft de Ondernemingskamer op verzoek van de onderzoekers de bevelen die de omstandigheden noodzakelijk maken (art. 2:352 BW). Ook kunnen de onderzoekers de Ondernemingskamer verzoeken om één of meer personen als getuige te horen (art. 2:352a lid 2 BW).

Na afronding van de enquête wordt het enquêteverslag ter griffie van het gerechtshof te Amsterdam neergelegd (art. 2:353 lid 1 BW). Een exemplaar van het verslag wordt onder meer aan de indieners van het enquêteverzoek en de rechtspersoon toegestuurd (art. 2:353 lid 2 BW). Afgezien hiervan is het verslag niet openbaar, tenzij de Ondernemingskamer bepaalt dat het verslag geheel of gedeeltelijk ter inzage ligt voor de door haar aan te wijzen andere personen of voor eenieder (art. 2:353 lid 2 BW). Heeft de enquête betrekking op een beursvennootschap, dan pleegt de Ondernemingskamer te bepalen dat het verslag ter inzage van eenieder ligt.

11. Zie Geerts 2004, p. 29 en 150-152 en Hermans 2003, p. 155-156.

Het moge duidelijk zijn dat de enquêteurs op basis van de hun gegeven bevoegdheden zeer veel informatie betreffende het beleid en de gang van zaken van de vennootschap boven water kunnen halen en dat veel van die informatie in het enquêterapport terecht kan komen (ook al heeft de indiener van het enquêteverzoek geen recht op inzage of afschrift van bescheiden die de onderzoekers in hun onderzoek hadden betrokken en in hun verslag hadden vermeld als deel van hun onderzoeksmateriaal, maar niet bij het verslag hebben gevoegd¹²). Het feit dat veel van de informatie omtrent het beleid en de gang van zaken binnen de vennootschap in het verslag komt, is nuttig als er sprake is van een curatieve enquête. Een dergelijke enquête is immers gericht op de sanering en het herstel van de gezonde verhoudingen door maatregelen van reorganisatorische aard binnen de onderneming van de betrokken rechtspersoon.¹³ Alvorens aan sanering en/of herstel van de gezonde verhoudingen kan worden toegekomen, zal een goed inzicht moeten bestaan ten aanzien van hetgeen er binnen de onderneming van de rechtspersoon moet worden gesaneerd en/of hersteld.

Maar wat is nu de nuttige rol van die informatievergaring door onderzoekers en de verslaglegging daarvan in het enquêterapport in een inquisitoire enquête? In dergelijke enquêtes is, zoals gezegd, de opening van zaken en vaststelling van verantwoordelijkheid voor mogelijk blijvend wanbeleid het doel. Maar dat is over het algemeen niet het enige doel dat verzoekers willen bereiken. Zij zullen de informatie die de enquêteurs boven water hebben gehaald en hebben vastgelegd in hun enquêterapport – eventueel gesteund door het door de Ondernemingskamer mogelijk uit te spreken oordeel dat er sprake is van wanbeleid van de rechtspersoon en door de door de Ondernemingskamer mogelijk vast te stellen verantwoordelijkheid daarvoor – willen gebruiken om als bewijsmateriaal te dienen ter onderbouwing van hun claim in een civiele (aansprakelijkheids)procedure tegen de rechtspersoon en/of haar bestuurders en/of commissarissen (en/of om, voorafgaand aan zo'n procedure, te beoordelen of het zin heeft een dergelijke procedure te beginnen).¹⁴ En ook al is het niet de bedoeling van de enquête om bewijs te verzamelen met betrekking tot iemands aansprakelijkheid,¹⁵ het zal geen betoog behoeven dat het enquêteverslag voor de indieners van het enquêteverzoek een waardevol bewijsstuk in een civiele (aansprakelijkheids)procedure kan en vaak zal zijn, waaraan de rechtspersoon in vergaande mate verplicht was zijn medewerking te verlenen.

12. Hof Amsterdam (OK) 1 september 1994, NJ 1995, 519 (Zinkwit). Anders: O.L.O. de Witt Wijnen, *Bewijsvoering in vennootschappelijke procedures*. Rechtspleging in het ondernemingsrecht, Deventer: Kluwer 1997, p. 95 e.v.

13. Zie Hermans 2003, p. 115.

14. Zie Van Solinge 1998, p. 46 e.v. en Van der Sangen 2004, p. 89 en 92.

15. Zie in dit verband onder meer EHRM 19 maart 2002, JOR 2002, 127.

Mogelijkheden om buiten een enquêteprocedure aan bewijs te komen

Ook anderen dan degenen die een enquêteverzoek kunnen indienen, kunnen belang hebben bij (het verkrijgen van) bewijs dat afkomstig is van de wederpartij. Daartoe behoren ook de rechtspersoon waartegen het enquêteverzoek zich richt, en/of haar bestuurders en/of commissarissen. De mogelijkheden die het recht hun in dit opzicht biedt, zijn evenwel beperkt.

Degenen die geen enquêteverzoek kunnen indienen, kunnen trachten van de wederpartij afkomstig bewijs te vergaren door de wederpartij of (in voorkomende gevallen) haar bestuurders, commissarissen of werknemers in een (voorlopig) getuigenverhoor te doen horen. Getuigenbewijs beperkt zich evenwel tot stellingen waarvan bewijs is aangeboden (art. 166 lid 2 en 187 lid 3 onder b Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Rv), hetgeen bepaald minder ver gaat dan alle inlichtingen die bestuurders, commissarissen en werknemers van de rechtspersoon desgevraagd aan onderzoekers moeten geven en die nodig zijn voor de uitvoering van het onderzoek.

Ten aanzien van het raadplegen van boeken, bescheiden en andere gegevensdragers geldt dat ons recht geen algemene exhibitieplicht kent. Partijen zijn jegens elkaar en/of ten opzichte van de rechter niet verplicht en kunnen (dan ook) niet worden gedwongen tot het verschaffen van alle op de desbetreffende zaak betrekking hebbende gegevens. Wel is er de mogelijkheid om indien daartoe een rechtmatig belang bestaat, op grond van artikel 843a lid 1 Rv inzage, afschrift of uittreksel van bepaalde bescheiden (waaronder mede begrepen: op een gegevensdrager aangebrachte gegevens) aangaande een rechtsbetrekking waarbij degene die de vordering instelt of zijn rechtsvoorganger partij is, te vorderen van degene die deze onder zich heeft. Reeds uit de formulering van dit artikel blijkt dat het artikel een beperkte reikwijdte heeft. Zo moet degene die de vordering instelt, een rechtmatig belang hebben bij de vordering en mag deze alleen betrekking hebben op bepaalde bescheiden. Hiermee heeft de wetgever willen voorkomen dat de vordering ex artikel 843a lid 1 Rv als *fishing expedition* wordt ingesteld.¹⁶ De exhibitieplicht wordt nog verder ingeperkt doordat de bescheiden moeten zien op een rechtsbetrekking waarbij degene die de vordering instelt of zijn rechtsvoorganger partij is. Hoewel volgens de minister onder een rechtsbetrekking in de zin van artikel 843a lid 1 Rv ook een verbintenis uit onrechtmatige daad valt,¹⁷ wordt het begrip (overigens) door de Hoge Raad eng uitgelegd. Dit blijkt uit de zaak *News International/ABN AMRO*,¹⁸ waarin een vordering van *News International* tot inzage in afschriften

van een bankrekening van een ander teneinde aan te tonen dat die ander jegens hem fraude had gepleegd, werd afgevoerd omdat *News International* geen partij was bij de rechtsbetrekking tussen *ABN AMRO* en die ander als rekeninghouder. Tot slot is de reikwijdte van artikel 843a lid 1 Rv ook in die zin beperkt dat de rechter steeds zal toetsen of er geen gewichtige redenen zijn die zich verzetten tegen het ter beschikking stellen van de bescheiden dan wel of een behoorlijke rechtspleging ook zonder verschaffing van de bescheiden is gewaarborgd.¹⁹ Het zal duidelijk zijn dat de mogelijkheden die artikel 843a lid 1 Rv biedt om van de wederpartij afkomstig bewijs te verzamelen, aanzienlijk geringer zijn dan in het enquêterecht.

In een procedure kan de wederpartij ingevolge artikel 22 Rv worden opdragen stellingen toe te lichten of bescheiden over te leggen, maar daarvoor geldt dat het moet gaan om bepaalde stellingen respectievelijk bepaalde, op de zaak betrekking hebbende bescheiden. Dat gaat dus aanzienlijk minder ver dan alle inlichtingen die bestuurders, commissarissen en werknemers van de rechtspersoon desgevraagd aan onderzoekers moeten geven voorzover nodig voor de uitvoering van het onderzoek respectievelijk de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de rechtspersoon, die de onderzoekers mogen raadplegen als zij kennisneming daarvan tot een juiste vervulling van hun taak nodig achten. Bovendien is het aan de rechter om te bepalen of hij een toelichting op bepaalde stellingen en/of de overlegging van bepaalde bescheiden nodig acht.

Tot slot kan de rechter op de voet van artikel 162 lid 1 Rv (voorheen art. 8 Wetboek van Koophandel; vgl. ook art. 3:15j BW) in de loop van het geding, op verzoek of ambts-halve, aan de wederpartij bevelen boeken, bescheiden en geschriften open te leggen. Deze mogelijkheid is evenwel beperkt tot de boeken, bescheiden en geschriften die de desbetreffende partij ingevolge de wet moet houden, maken of bewaren, waarbij bijvoorbeeld valt te denken aan de administratie die op grond van de artikelen 2:10 en 3:15i BW moet worden gevoerd. Bovendien geldt ook hier weer dat het aan de rechter is om te bepalen of hij de openlegging van boeken, bescheiden en/of geschriften nodig acht.

Op grond van het voorafgaande moge het duidelijk zijn dat de mogelijkheden die anderen dan degenen die een enquêteverzoek kunnen indienen, hebben om bewijs te verkrijgen dat van de wederpartij afkomstig is, beperkt zijn.

Opheffing van het verschil in mogelijkheden om van de wederpartij afkomstig bewijs te vergaren

Voor het verschil in mogelijkheden om bewijs te verzamelen dat van de wederpartij afkomstig is, tussen degenen die een enquêteverzoek kunnen indienen enerzijds en degenen die dat niet kunnen (waartoe, zoals gezegd, ook behoren de

16. Parl. Gesch. Burg. Procesrecht, Van Mierlo/Bart, Deventer: Kluwer 2002, p. 553.

17. Van Mierlo/Bart 2002, p. 554.

18. HR 18 februari 2000, NJ 2001, 259 m.nt. PV (*News International/ABN AMRO*), r.o. 4.1.2-4.1.4.

19. Van Mierlo/Bart 2002, p. 553.

rechtspersoon waartegen het enquêteverzoek zich richt, en/of haar bestuurders en/of commissarissen) anderzijds, bestaat ons inziens geen rechtvaardiging. Weliswaar kan men betogen dat er geen algemeen beginsel bestaat dat partijen die een civiele (aansprakelijkheids)procedure entameren, over dezelfde bewijsmiddelen moeten kunnen beschikken en dat de bewijsmiddelen waarover een partij kan beschikken, in zekere mate worden bepaald door haar specifieke omstandigheden. Maar alsdan blijft de ongerijmdheid bestaan dat het enquêterecht (in toenemende mate) ruimte biedt voor *fishing expeditions*, terwijl daarbuiten het burgerlijk procesrecht slechts (zeer) beperkte mogelijkheden kent om bewijs te vergaren dat afkomstig is van de wederpartij, geen (*pre-trial*) *discovery* kent en de wetgever in het geval van artikel 843a Rv heeft bepaald dat *fishing expeditions* nu juist niet de bedoeling zijn. Het valt moeilijk te rechtvaardigen dat één bepaalde categorie procespartijen, alleen omdat zij voldoet aan de wettelijke vereisten voor een enquêteverzoek, via een enquête wel kan beschikken over bewijs dat van de wederpartij afkomstig is, terwijl andere dat niet kunnen.

Dit onderscheid kan natuurlijk worden opgeheven door een enquête als (voorlopig) bewijsmiddel in het commune procesrecht toe te laten, zoals Hermans heeft bepleit.²⁰ Dit zou echter indruisen tegen de keuze die de Nederlandse wetgever nog onlangs, bij de herziening van het burgerlijk procesrecht per 1 januari 2002, heeft gemaakt.²¹ Een andere oplossing, die wij voorstaan, is om enquêtes niet langer toe te staan als deze er kennelijk toe strekken om bewijs te verzamelen voor een tegen de rechtspersoon tegen wie het enquêteverzoek zich richt, of haar bestuurders en/of commissarissen, aan te spannen civiele (aansprakelijkheids)procedure.²²

De vraag hoe moet worden omgegaan met de ongelijkheid in mogelijkheden om bewijs te (laten) vergaren dat afkomstig is van de wederpartij, is nog actueler geworden, aangezien er plannen bestaan om de reikwijdte van het enquêterecht verder uit te breiden. Bij zorginstellingen, die veelal een stichtingsvorm hebben met een raad van toezicht, heeft de wetgever geconstateerd dat het kan voorkomen dat een raad van toezicht dusdanig functioneert, dat daarmee het functioneren van de organisatie en de belangen van cliënten, medewerkers of anderen ernstig en duurzaam worden geschaad, terwijl er formeel niemand kan ingrijpen. Volgens het Uitvoeringsbesluit bij de voorgenomen Wet Toelating Zorginstellingen moeten zorginstellingen die een stichting of vereniging zijn, dan ook de toegankelijkheid van het enquêterecht bevorderen door in hun statuten aan te wijzen wie er bevoegd is om een enquêteverzoek in te dienen. Stichtingen of verenigingen die een zorginstelling drijven,

vallen op grond van artikel 2:344 onder b BW in beginsel reeds onder het enquêterecht, hoewel dat in het geval van een stichting praktisch gezien alleen effectief zal zijn indien deze in de statuten of in een overeenkomst partijen aanwijst die bevoegd zijn tot het indienen van een enquêteverzoek (art. 2:346 onder c BW). Voor verenigingen geldt in ieder geval dat leden die de drempel van artikel 2:346 onder a BW halen, op grond van de wet daartoe bevoegd zijn. Het wetsvoorstel strekt ertoe de toegankelijkheid van een enquêteprocedure voor belanghebbende partijen te vergroten doordat vorenbedoelde stichtingen of verenigingen in hun statuten moeten opnemen wie er bevoegd zijn tot het instellen van een enquêteprocedure (art. 2:346 lid 1 onder c BW). Hieronder zou in ieder geval een orgaan moeten vallen dat de cliënten van de instelling vertegenwoordigt.²³ Het enquêterecht is immers het geëigende middel om in te grijpen indien het beleid van een onderneming en de gang van zaken van een rechtspersoon dit vragen. De wetgever stelt zich voor dat de onderzoekers kunnen spreken met het bestuur, de raad van toezicht, de medische staf en cliëntenraden. Een soortgelijke gedachte vindt men terug in het voorstel van de Sociaal-Economische Raad om stichtingen in publieke dienstverlening op het gebied van onderwijs, sociale huisvesting en zorg (in verdergaande mate) onder het enquêterecht te brengen. Ook hier geldt dat de in beginsel reeds bestaande toegankelijkheid tot een enquêteprocedure voor belanghebbende partijen wordt vergroot doordat deze stichtingen in hun statuten moeten opnemen wie er bevoegd is tot het instellen van een enquêteprocedure.²⁴ Voorkomen moet ons inziens worden dat ook in deze gevallen het enquêterecht gaat dienen als opstap voor civiele (aansprakelijkheids)procedures.

Mr. B. Winters

Mr. J. Vossenbergh

De Brauw Blackstone Westbroek

20. Hermans (2004), p. 284-287.

21. Zie noot 16.

22. Vgl. Van der Sangen 2004, p. 90.

23. Art. 6.2 van het Ontwerp Uitvoeringsbesluit WTZi, Bijlage bij Kamerstukken II 2004/05, 27 659, nr. 49, p. 25; Kamerstukken II 2004/05, 27 659, nr. 51, p. 5.

24. SER Ontwerpadvies Ondernemerschap voor de publieke zaak van 3 februari 2005, p. 136; Investeren in de samenleving, Wetenschappelijk instituut voor het CDA, p. 46-47.